

HVORDAN SIKRER VI EN BEDRE FREMTID FOR ANBRAGTE BØRN OG UNGE?

Dansk Psykolog Forenings fem forslag til et kvalitetsløft af anbringelsesområdet

Børn og unge, som er udsatte eller har behov for anbringelse uden for hjemmet, skal have langt bedre forudsætninger for at gå en god fremtid i møde.

Vi skal sikre rettidige, trygge og stabile anbringelser for de børn, hvor anbringelse er den bedste løsning. Det kræver, at vi står på et stærkt fagligt fundament, når vi træffer beslutninger om anbringelse, og at vi sikrer en tilstrækkelig understøttelse af anbringelsesforløbet. Det kræver også, at vi har indgående viden om, hvilke indsatser der er mest gavnlige for børnene, så midlerne anvendes hensigtsmæssigt, og indsatserne understøtter børnenes udvikling og trivsel optimalt.

I Dansk Psykolog Forening har vi fem forslag til, hvordan et kvalitetsløft af anbringelsesområdet kan sikres.

- **14.000** børn og unge er anbragt uden for hjemmet i Danmark
- Kommunerne bruger årligt i omegnen af **9 mia. kr.** på anbringelsesområdet
- **44 %** af alle anbragte unge har fået en **psykiatrisk diagnose** som 19-årige mod 7 % af alle unge generelt
- **46 %** af de unge, der har været anbragt som barn, **står uden for arbejdsstyrken** som 30-årige.

DANSK PSYKOLOG FORENINGS FEM LØSNINGSFORSLAG

1. Lovgivningen skal ændres, så den understøtter tilstrækkelig faglighed og kvalitet i den børnefaglige undersøgelse, som ligger til grund for anbringelser og forebyggende foranstaltninger

- *Målet er at styrke kvalitet i undersøgelser og beslutningsgrundlag for indgribende foranstaltninger samt at sikre et ordentligt match mellem barn og anbringelsessted.*

2. Der skal indføres en særlig certificeringsordning for børnesagkyndige psykologer

- *Målet er at sikre mere ensartet faglig kvalitet i de psykologfaglige undersøgelser og anvendelighed for forvaltningens beslutningsgrundlag.*

3. Plejefamilier skal tilbydes fortløbende psykologfaglig supervision

- *Målet er at øge børn og unges trivsel ved at sikre den nødvendige støtte og styrkede kompetencer i plejefamilierne.*

4. De biologiske forældre og de anbragte børn og unge skal støttes under anbringelsen

- *Målet er at sikre trygge og stabile anbringelser og skabe det bedst mulige grundlag for at sikre børnenes trivsel og udvikling under anbringelsen.*

5. Der skal oprettes et tværfagligt nationalt videnscenter for anbragt børn og unge

- *Målet er at sikre bedre evidens og vidensgrundlag på anbringelsesområdet.*

1. Lovgivningen skal ændres, så den understøtter tilstrækkelig faglighed og kvalitet i den børnefaglige undersøgelse, som ligger til grund for anbringelser og forebyggende foranstaltninger

Målet er at styrke kvaliteten i undersøgelser og beslutningsgrundlag for indgribende foranstaltninger samt at sikre et ordentligt match mellem barn og anbringelsessted.

- Lovgivningen (§ 50) sikrer ikke det nødvendige grundlag for at træffe de rette beslutninger for barnet, hvad enten der er tale om forebyggende foranstaltninger eller mere indgribende foranstaltninger såsom anbringelser, idet den lægger op til for overordnede og deskriptive undersøgelser, er for uforpligtende ift. en inddragelse af barnets perspektiv og er for uforpligtende ift. inddragelse af fagfolk med viden om barnet eller ekspertviden på børneområdet
- Børnefaglige undersøgelser af førskolebørn i forbindelse med indgribende foranstaltninger skal altid inkludere undersøgelser ved autoriseret psykolog, idet den tilstrækkelige belystning af barnets og forældrenes psykologiske tilknytning og ressourcer kræver en psykologisk ekspertviden i udviklingspsykologi, udviklingspatologi og tilknytning og ikke kan afdækkes ved overordnede beskrivelser. For alle øvrige aldersgrupper skal der som minimum være adgang til psykologfaglig sparringⁱ
- Matchet mellem barn og anbringelsessted skal fagligt begrundes i formuleringer af 1) hypotese for barnets nuværende trivsel og behov, 2) prognose for den fremtidige udvikling ved anbringelse og 3) matchet skal følges op ved evaluering
- Det rigtige match mellem barnet og anbringelsesstedet er afgørende for at opnå en succesfuld anbringelse og mindske risikoen for brud. Undersøgelser viser, at det både er muligt og bør tilstræbes at anvende en vidensbaseret og systematisk tilgang til matchningenⁱⁱ, men også at det desværre ikke altid prioriteresⁱⁱⁱ. Den rette matchning forudsætter et ordentligt undersøgelsesgrundlag.

2. Der skal indføres en særlig certificeringsordning for børnesagkyndige psykologer

Målet er at sikre mere ensartet faglig kvalitet i de psykologfaglige undersøgelser og større anvendelighed for forvaltningens beslutningsgrundlag.

- Der skal indføres en certificeringsordning for børnesagkyndige psykologer, som går på tværs af det familieretlige og socialfaglige system, for at sikre et fagligt ensartet niveau i sagsbehandlingen
- En certificeringsordning inspireret af den norske model og/eller i forlængelse af specialpsykologuddannelserne i psykiatri vil bidrage til at sikre en stærk faglighed hos de undersøgende psykologer og sikre, at de børnefaglige og dertilhørende undersøgelser bliver udført med mere ensartet faglig kvalitet, og med fokus på at konklusionerne kan anvendes direkte i forvaltningernes beslutninger om foranstaltninger.

3. Plejefamilier skal tilbydes fortløbende psykologfaglig supervision

Målet er at øge børn og unges trivsel ved at sikre den nødvendige støtte og styrkede kompetencer i plejefamilierne.

- I dag modtager kun omkring 25 % af alle plejefamilier supervision, og supervisionen varetages primært af familieplejekonsulenter^{iv}
- Undersøgelse af plejefamilier i Danmark viser samtidig, at børn og unge med særlige vanskeligheder inkl. diagnoser i langt højere grad end tidligere anbringes i familiepleje i stedet for institutioner, og at plejefamilier ikke føler sig tilstrækkeligt orienterede om og rustede til at håndtere de udfordringer, som det anbragte barn eller den unge kommer med^v
- En ny undersøgelse peger på, at supervision af plejeforældre varetaget af psykolog eller psykiater har positive effekter på de anbragte børns trivsel, da andelen af børn med negative følelsesmæssige symptomer falder med 12 %^{vi}. Denne effekt findes ikke ved supervision af familieplejekonsulenter

- Der er behov for, at plejefamilier modtager fast og fortløbende psykologfaglig supervision á 12-18 timer årligt for at kunne sikre gode anbringelsesforløb, støtte optimalt samarbejde med de biologiske forældre om samvær og forebygge sammenbrud i anbringelser.

4. De biologiske forældre og de anbragte børn og unge skal støttes bedre under anbringelsen

Målet er at sikre trygge og stabile anbringelser og at skabe det bedst mulige grundlag for at sikre børnenes trivsel og udvikling under anbringelsen.

- Det er afgørende for barnet/den unges trivsel og udvikling under anbringelsen, at både barnet/den unge selv og de biologiske forældre i videst muligt omfang inddrages og har adgang til psykologisk støtte
- De biologiske forældre har efter serviceloven (§ 54) krav på tilbud om støtte til at arbejde med at løse de problemer, som førte til anbringelsen. Dette har dels stor betydning for at forældrene kan varetage omsorgen for barnet ved en evt. senere hjemgivelse, men det er også væsentligt for forældrene at få støtte til at udfylde forælderrollen under selve anbringelsen bl.a. i forbindelse med samvær. Undersøgelser af kommunernes praksis peger dog på, at selvom de biologiske forældre har behov for både følelsesmæssig og praktisk støtte i forbindelse med anbringelse af deres børn^{vii}, så bliver forældrene ofte overset efter anbringelse og får ikke den nødvendige hjælp^{viii}
- Barnet eller den unge har også brug for hjælp og støtte, både til at bearbejde baggrunden for anbringelsen, de vanskeligheder, symptomer eller adfærdsproblemer de selv måtte have, og støtte til at være så trygge som muligt i den komplekse dobbelte relation til både plejefamilie og biologiske forældre, især hvis der er tale om konflikter
- Et tæt og inddragende samarbejde med sagsbehandler og psykologisk støtte til både barnet/den unge, de biologiske forældre og plejeforældrene, kan medvirke til at mindske konflikter^{ix}, understøtte de bedst mulige relationer alle parterne imellem, sikre en stabil anbringelse og derved give barnet/den unge de bedste forudsætninger for at komme i en sund udvikling.

5. Der skal oprettes et tværfagligt nationalt videnscenter for børn og unge anbragt uden for hjemmet

Målet er at sikre bedre evidens og vidensgrundlag på anbringelsesområdet.

- Forskere på anbringelsesområdet påpeger, at vi i dag mangler grundig og tværgående viden om, hvordan forskellige indsatser virker, hvordan børnene trives og udvikler sig under og efter en anbringelse (eller adoption), og hvad der er væsentligt for at sikre anbragte børn og unges udvikling og trivsel^x
- Vi har behov for at vide, hvilke undersøgelser der bedst kvalificerer både behovet og typen af nødvendig indsats, herunder anbringelse, og der mangler bl.a. validering af relevante undersøgelsesmetoder i dansk kontekst
- Et tværfagligt nationalt videnscenter skal opsamle og bidrage med den forskningsbaserede viden, vi mangler for at kunne løfte den store opgave, det er at give børnene det rette tilbud på det rette tidspunkt, sådan at deres trivsel og udvikling understøttes bedst muligt.

BAGGRUNDSTAL PÅ ANBRINGESESOMRÅDET

- Knap 14.000 børn og unge er anbragt uden for hjemmet^{xi}. Der er knap **4.000 nye anbringelser pr. år**
- I 2018 blev 517 børn i alderen nul til fem år og 582 børn i alderen seks til 11 år anbragt uden for hjemmet. Tilsvarende blev 1.745 børn og unge mellem 12 og 17 år og 1.026 unge over 18 år anbragt uden for hjemmet.
- Kommunernes samlede driftsudgifter til anbringelser var ca. 9,1 mia. kr. i 2015^{xii}
- Anbringelse i plejefamilie koster i omegnen af 500.000 kr./år og anbringelse på institution omkring 1 mio. kr./år^{xiii}.
- De mest anvendte **anbringelsesformer** er familiepleje, som udgør 63 %, døgninstitution, som udgør 17 % og ophold på opholdssted for børn og unge, der dækker 14 % af alle anbringelser. Andelen af børn i familiepleje er højere end i 2011, hvor andelen var 52 pct. Netværksplejefamilier er en delmængde af familiepleje og udgør 12 % af alle familieplejeformer^{xiv}.
- I 2010 var i alt 1.607 børn anbragt med **tvang**, i 2017 var antallet steget til 2.572. 403 børn og unge (0-22 år) blev anbragt uden samtykke i 2018^{xv}.
- **Aldersgennemsnit** for første anbringelse for børn (0-17 år) er 11 år^{xvi}.
- Mellem 27 % og 42 % af anbragte børn og unge oplever **skift** til en ny anbringelse, alt efter hvilken type anbringelse det er. I ca. halvdelen af tilfældene skyldes det ifølge kommunerne, at formålet med den igangværende anbringelse er nået, mens det i øvrige tilfælde bl.a. skyldes, at formålet ikke kan opnås, eller at barn, forældre eller anbringelsessted ønsker skifte^{xvii}. 44 % af alle anbragte unge har fået en psykiatrisk diagnose som 19-årig mod 7 % af alle unge generelt^{xviii}.
- 46 % af de unge, der har været anbragt som barn, står uden for arbejdsstyrken som 30-årige, og mere end hver anden ung, der har været anbragt som barn, er ufaglært som 30-årig. Det er næsten fire gange så mange som blandt unge, der ikke har været anbragt^{xix}.

-
- ⁱ Dansk Psykolog Forening estimerer, at der udføres omkring 5.000 børnefaglige undersøgelser af børn på 0-5 år årligt i Danmark. Skal man lave børnepsykologiske undersøgelser eller forældrekompetenceundersøgelser i alle anbringelsessager, hvor børnene er under 6 år, ville det i 2018-tal dreje sig om 500 sager på landsplan.
- ⁱⁱ Bressendorf & Klyvø, Det gode math – erfaringer fra et projekt om inddragelse af børn og forældre i matchet til en plejefamilie, Videnscenter for Anbragte børn og unge, 2018
- ⁱⁱⁱ Børns Vilkår & Trygfonden, Svigt af børn i Danmark – Status 2020, 2020
- ^{iv} <https://ast.dk/om-ankestyrelsen/artikler-om-styrelsen-generelt-fra-ankestyrelsens-faglig-nyhedsbrev-nyt-fra-ankestyrelsen/undersogelser/artikel-mere-viden-om-plejefamilier>
- ^v Bryderup et al., Familiepleje i Danmark, 2017
- ^{vi} VIVE, Støtteforanstaltninger til plejeanbragte børn og deres plejefamilier, 2019
- ^{vii} <https://www.vive.dk/da/udgivelser/kontinuitet-i-anbringelser-6926/>
- ^{viii} <https://www.vive.dk/da/udgivelser/kontinuitet-i-anbringelser-6926/>
- ^{ix} <https://www.vive.dk/da/udgivelser/kontinuitet-i-anbringelser-6926/>
- ^x <https://www.vive.dk/da/udgivelser/forskere-vi-har-ikke-noedvendig-viden-om-hvordan-det-gaar-anbragte-boern-14737/> & <https://www.vive.dk/da/udgivelser/forskere-vi-har-ikke-noedvendig-viden-om-hvordan-det-gaar-anbragte-boern-14737/>
- ^{xi} <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=28159>
- ^{xii} <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/socialanalyse-anbragte-born-og-unge>
- ^{xiii} [file:///C:/Users/sih/Downloads/SocialAnalyse,%20Anbragte%20b%C3%B8rn%20og%20unge%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/sih/Downloads/SocialAnalyse,%20Anbragte%20b%C3%B8rn%20og%20unge%20(1).pdf)
- ^{xiv} <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=28159>
- ^{xv} <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=28159>
- ^{xvi} KL, UDSATTE BØRN– NØGLETAL 2019
- ^{xvii} Børne- og Socialministeriet, Analyse af kontinuitet i anbringelser af børn og unge, Social-, Indenrigs- og Børneudvalget 2017-18 SOU Alm.del Bilag 246 Offentligt
- ^{xviii} VIVE, Anbragte unge med psykiske vanskeligheder, 2018
- ^{xix} Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Anbragte børn har sværere ved at få uddannelse og job, 2020